

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Development and Validation of Creative Personality Traits Scale for Children

Sayfa | 1285

Yıldız GÜVEN, Prof. Dr., Emekli Öğretim Üyesi, yildizgvn@gmail.com

Hilal YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, yilmazhilal@artvin.edu.tr

Kadriye EFE AZKESKİN, Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi, ekadriye@marmara.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 16 Mart 2024
Kabul tarihi - Accepted: 17 Temmuz 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Ağustos 2024

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1285-1307.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1285-1307.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Araştırmada 48-72 aylık çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini tespit etmek amacıyla Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu, 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı güz yarıyılında olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden uygun örnekleme esas alınarak seçilen İstanbul ilindeki okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören 277 çocuktan oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin kapsam geçerlik indeksinin 0.67 ve madde-toplam korelasyon değerlerinin uygun olduğu ve ölçme aracının faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin üç faktörde toplam varyans değerinin %41.9'unu açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin Yeniliğe Uyum ve Hoşgörü alt boyutu 9 maddeden oluşmakta ve güvenilirlik katsayısı 0.76'dır. Sebat Etme ve Üretme İsteği alt boyutu 7 maddeden oluşmakta ve güvenilirlik katsayısı 0.75'tir ve Belirsizliğe Merak alt boyutu 6 maddeden oluşmakta ve güvenilirlik katsayısı 0.75'tir. Ölçeğin geneli için güvenilirlik katsayısı 0.76 olarak hesaplanmıştır. Çalışma sonucunda Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin 48-72 aylık çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini değerlendirmek üzere kullanılabilir 22 madde ve üç alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, Çocuklar, Yaratıcılık, Yaratıcı kişilik, Ölçek.

Abstract. It was aimed to develop a Creative Personality Scale for Children to determine the creative personality traits of 48-72 months old children. The study group of the research consists of 277 children studying in the Istanbul province, which were selected convenient sampling from non-probability sampling types in the 2019-2020 academic year. As a result of the research, it was determined that the content validity index of the Creative Personality Traits Scale for Children was 0.67 and the item-total correlation values were appropriate. It was determined that the measurement tool was suitable for factor analysis. It was seen that the scale explained 41.9% of the total variance value in three factors. The sub-dimension of Adaptation to Innovation and Tolerance of the scale consists of 9 items and its reliability coefficient is 0.76. The Persistence and Willingness to Produce sub-dimension consists of 7 items and the reliability coefficient is 0.75, and the Curiosity to Uncertainty and Openness to Change sub-dimension consists of 6 items and the reliability coefficient is 0.75. The reliability coefficient for the overall scale was calculated as 0.76. As a result of the study, it was determined that the Creative Personality Traits Scale for Children is a valid and reliable measurement tool consisting of 22 items and three sub-dimensions that can be used to evaluate the creative personality traits of 48-72 months old children.

Keywords: Preschool, Children, Creativity, Creative personality, Scale.

Extended Abstract

Introduction. Creative thinking competencies in children's lives are seen as skills that will support them in many developmental areas from early childhood to adulthood. The creative thinking competencies expected to be in an individual living in the 21st century should be gained to individuals at every education level starting from the pre-school education level (Kaya, 2010). According to researchers, there is strong evidence indicating that the first 10 years of life are a critical period in terms of creativity, considering the brain development of young children (Goswami, 2004). Motivations related to creativity are always present and are correlated with an individual's daily life (Chavez Eakle et al., 2012). Additionally, creativity is both a set of skills and an individual personality structure that develops throughout childhood and continues to develop during adolescence and adulthood (O'Connor, 2012).

According to Leggett (2017); Dispositions such as curiosity, perseverance, and confidence are essential qualities that lead to a child's creativity. For this reason, the relationship of each of the processes in which the child participates with personality and affective characteristics, as well as cognitive, should be taken into account. In general, it is seen that there are very limited studies examining and evaluating children's creative personality traits. However, research findings focusing on children's creative personality traits will guide families and educators. The lack of a valid and reliable measurement tool that measures the creative personalities of preschool children in our country has created the problem of the research.

Method. This research is within the scope of quantitative research and was designed in accordance with the survey model. The screening model is used to determine the specific characteristics of a group (Büyüköztürk et al., 2012), the relationships between events and phenomena, and to understand the nature of a situation (Karasar, 2013).

This research involved a total of 277 children attending preschool education institutions in Istanbul province during the fall semester of the 2019-2020 academic year, consisting of 103 children aged 48-60 months and 174 children aged 61-72 months.

In the research, one form and two measurement tools were utilized. These are the "Demographic Information Form" developed by the researcher to obtain children's demographic information, and the "Preschool Children's Creative Personality Scale" developed within the scope of this research, for measuring children's creative personality traits, with validity and reliability analyses conducted. Additionally, the "Hybrid Creativity Test" was used for criterion validity.

Results. As a result of the analysis for the content validity of the developed measurement tool, all items were included in the item pool, since the CVR of no item was below 0.62. In addition, the Content Validity Index was calculated for the whole scale (CGI=0.94). It was determined that this value was greater than the value determined for the minimum Scope Validity Criterion (CVR=0.62), and the content validity of the scale was found to be statistically significant (CGI>CVR).

Considering the criterion validity, it was determined that there was a moderate, positive, and significant relationship between the Creative Personality Inventory for Preschool Children and the Hybrid Creativity Inventory ($r=.67$; $p<.001$).

It has been determined that the "Creative Personality Traits Scale for Children" has a sufficient level of explanatory variance in three factors. It is seen that the factor loading values of the items in the first factor vary between 0.45 and 0.69, the factor loading values of the items in the second factor

vary between 0.49 and 0.79, and the factor loading values of the items in the third factor vary between 0.56 and 0.75. According to these load values, the scale has three factors, and all items have load values that can be included in the scale.

When the Cronbach Alpha reliability coefficients of the three-factor structure and the overall scale are examined, it is seen that the reliability coefficient is 0.76 in the first factor, 0.75 in the second factor, 0.75 in the third factor and 0.76 in the overall scale.

Discussion and conclusion. As a result, 9 items constituting the first factor of the Creative Personality Traits Scale for Children were determined as "Adaptation to Innovation and Tolerance", 7 items constituting the second factor were determined as "Perseverance and Willingness to Produce", and 6 items constituting the third factor were determined as "Curiosity to Uncertainty and Openness to Change". This structure also includes the features that meet the "Openness to Change", "Emotional Balance", "Extraversion" and Responsibility dimensions of the five-factor structure put forward by the researchers regarding personality. When all the validity and reliability analysis results are evaluated together, it has been revealed that the Creative Personality Traits Scale for Children, which was developed, is a valid and reliable measurement tool in a 3-point likert structure, consisting of 3 sub-dimensions and 22 items, which can be used to determine the creativity of 48-72 months old children. It can be said that the high total score obtained from the measurement tool indicates that the children's creative personality traits are high.

As part of the research, it is proposed to utilize the "Creative Personality Traits Scale for Children" developed to determine the creative personality traits of children with different socio-economic and socio-cultural backgrounds. The use of the measurement tool is suggested for identifying children at risk in terms of creative personality. Comparative studies can be conducted by considering variables arising from the dynamic interaction between individuals and their environments that may affect children's creative personalities (such as family structure, parental characteristics, and teacher qualities). On the other hand, to address the existing gap in the field, it may also be suggested to adapt the test by extending the age range to cover ages 4-8.

Giriş

Yaratıcılık geçmişten itibaren insan yaşamının önemli özelliklerinden biri olarak kabul edilmiştir. Dünyanın pek çok yerinde önemli bir kültürel evrim geçirilmektedir (Runco, 2007). Bu durum yaratıcılığın daha da önem kazanmasını sağlamaktadır. Yaratıcılık hem teknoloji ve bilimin gelişimi açısından hem de toplumun gelişmesi açısından önemlidir (Robinson, 2001). Beghetto'nun (2007) belirttiği gibi, 21. yüzyılda yaratıcılık kritik bir öneme sahiptir. Bu dönemin hızla değişen yaşam standartlarına ayak uydurabilmek ve teknolojiyi yakalayabilmek için eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, iletişim yetenekleri ve iş birliği becerileri geliştirmek gerekmektedir (Hotaman, 2019). Özellikle problemlerin çözümünde yaratıcılığın önemi tartışılmaz. Yaşanan değişim ve dönüşümlere yaratıcılığı gelişmiş bireyler uyum sağlamaktadırlar (Mumford vd., 2012). Yaratıcılık, çevreye ve koşullara uyum sağlamanın yanında onları dönüştürmeye de izin vermektedir ve bu, önemli bir insan olma özelliğidir (Chávez-Eakle vd., 2012). Yaratıcılığın bu dönüştürücü yönü, kişisel ve toplumsal büyüme için kritik bir öneme sahiptir.

Yaratıcılık, var olan bilgilerin tekrar düzenlenerek veya işlenerek yeni düşünce ve davranışların ortaya konulduğu süreçtir (Vygotsky, 2004). Yaratıcılık, buluşlar gibi somut ve fikirler gibi soyut orijinal ürünler üretmektir (Mumford, 2003). Yaratıcılığın pek çok tanımı yapılmakta ancak herkes ve her durum için geçerli tek bir tanımı bulunmamaktadır. Bu yüzden yaratıcılığın sadece iraksak düşünce bazında veya sadece kişilik bazda ele alınması tartışma konusu olmuştur (Piffer, 2012). Yaratıcılık konusunda araştırmacılar arasında artan fikir birliği, bireydeki yaratıcılığın birden çok bileşene bağlı olacağını göstermektedir (Batey vd., 2009). Yaratıcı düşünme, bilişsel beceriler ve yetenekler, kişilik faktörleri, motivasyon, stratejiler ve üstbilmiş becerilerinin karmaşık bir faaliyetini içerir (Feldhusen, & Goh, 1995). Yaratıcılık kavramı; yetenek boyutunda, bilişsel ve kişilik boyutunda uzun yıllar araştırılmış ve araştırılmaya devam edecektir (Sternberg & Grigorenko, 2004). Reid ve Petocz (2004) yaratıcılığı bütünsel bir perspektiften ele almayı önermektedirler. Onlara göre yaratıcılık teorileri, kişiliğin yönlerindeki ortaklığa veya varyasyona, beynin bileşimine ve yaratıcı problem çözme ile ilgili olabilecek alanlarına bakarak, yaratıcılığın nasıl ortaya çıktığına dair katkıda bulunurlar. Yaratıcı faaliyette başarı için, yeteneklerin, ilgi alanlarının ve eğilimlerin varlığına ek olarak, bir dizi karakter özelliği gereklidir. Bu nitelikler olmadan, üstün yetenek bile yaratıcılıkta güvenilir, önemli başarıya yol açmayacaktır. Bununla birlikte yaratıcılığın ne olduğu ile ilgili çeşitli araştırmacılar görüşlerini belirtmişlerdir. Piffer (2012)'e göre yaratıcı biliş ve yaratıcı kişilik, kişinin yaratıcı potansiyelinin alt kümeleridir. Eysenck'e (1993) göre yaratıcılık bir yetenek değil, bir kişilik değişkenidir. Bloom (1963) yaratıcı performansı belirlemede kişiliğin en az yetenek kadar önemli olduğunu düşünmektedir. 1960'lı yıllardan başlayarak bazı araştırmacılar (Getzels & Jackson, 1962; Taylor, 1960, akt. Gough, 1979) da yaratıcılıkta zekanın kişilik ve motivasyondan daha az önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm bunlarla birlikte Rhodes (1961), yaratıcılığı kişilik (person), süreç (process), ürün (product) ve çevre (press/environment) olmak üzere dört boyutta (4P kuralı) ele almıştır.

Kişilik, bir bireyin günlük hissetme, düşünme ve davranma yollarını içerir (Chávez-Eakle vd., 2012). Bireyin kişilik özelliklerine ilişkin beş güçlü faktör (Five Factor Model of Personality) olduğu Golderg (1993) tarafından belirlenmiş ve kişilik üzerine yapılan çalışmaların bu faktörler dikkate alınarak yürütüldüğü ifade edilmiştir. Daha sonraları çoklu faktör analizini kullanarak yapılan çalışmalar sonucunda araştırmacılar, beş faktörün (Değişime/Deneyime açıklık, Duygusal denge, Dışadönüklük, Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1285-1307.*
DOI. 10.51460/baebd.1454136

Sorumluluk, Uyumluluk) geçerli ve kabul görmüş kişilik yapısı olduğunu ifade etmişlerdir (Judge vd., 2002; Slobodskaya, 2021).

Değişime/Deneyime Açıklık: Kişinin kendine özgü özelliklerinin olması, değişim ve farklılığı isteme derecesidir (Costa & McCrae, 1992). Değişime açıklık, bilimsel ve sanatsal yaratıcılık ile ilgilidir (Feist, 1998). Bu özelliği yüksek olan bireyler; yeni ve alışılmadık deneyimlere açık, meraklı, iç duyarlılıkları yüksek, yaratıcı (orijinal fikirlere sahip) bireylerdir. Hayal güçleri geniştir ve genelde geleneksel olmayan farklı yöntemleri tercih ederler (Thoms, vd., 1996). Bu kişiler yeni sorunları çözmek için yaratıcılıklarını kullanırlar (Zhao & Seibert, 2006). Bu kişilik özelliğinin yaratıcılığın bilişsel boyutu olan esneklikle de ilişkili olduğu görülmüştür (Fürst vd., 2016). Çalışmalar erken çocukluk ve okul öncesi yıllarda büyük çocuklara ve ergenlere göre merak ve hayal gücü içeren değişime/deneyime açıklığın daha yüksek olduğunu göstermiştir (De Haan vd., 2017; Slobodskaya, & Akhmetova, 2010). Hayal gücündeki azalmaların, erken çocukluktan orta çocukluk dönemine geçişte meraktaki azalmalardan kaynaklanabileceği ifade edilmektedir (Slobodskaya, & Akhmetova, 2010). Orta çocukluktan itibaren, yaratıcılıktaki azalmalar için ise, genel hayal gücündeki değişikliklerden kaynaklanabilir denmektedir (De Fruyt vd., 2006; Prinzie & Deković, 2008).

Duygusal denge: Sakin, özgüven sahibi, sabırlı ve hoşgörülü bireylerin duygusal dengesinin yüksek olduğu bilinmektedir (Robbins & Judge, 2007, akt. Şeker Sır, 2016; Zhao, & Seibert, 2006). Dışadönüklük: Özgüven sahibi, liderlik ve sosyal becerileri gelişmiş, heyecanlı ve meraklı kişileri ifade etmektedir (Costa, vd., 1986). Bu özelliğinin yaratıcılığın bilişsel boyutu olan esneklikle de ilişkili olduğu görülmüştür (Fürst vd., 2016). Sorumluluk: Kişilerin dürtülerini kontrol etmelerini belirtmektedir. Amaçları olan ve onlara ulaşmak için eylemde bulunan kişiler sorumluluk sahibi olarak nitelendirilmektedirler. Sorumluluğu yüksek olan bireylerin, işkolik ve mükemmeliyetçi olma durumları bu kişilik özelliğinin olumsuz yanıdır. Sorumlu kişilik bireyin başarı yönelimli, güvenilir, organize olmuş, sebatkar olduğunu gösterir (McCrae, & John, 1992; Costa vd., 1991). Uyumluluk: Mütevazı, içten, yardımsever, dürüst ve anlayışlı bireyler bu grupta yer almaktadırlar (Costa, vd., 1986; Costa vd., 1991).

Araştırmacılar yaratıcı kişilik özelliklerinden bahsederken oldukça fazla özelliğe vurgu yapmakta Yaratıcı olma bilinci, bağımsızlık, risk alma eğilimi, gerilime direnç gösterme, özveri, bağlılık, sebat, yüksek kişisel enerji, motivasyon, sabırlılık, belirsizliğe merak, hoşgörülü olma, maceracı, soyut düşünebilme, hayal kurmayı sevme ve araştırmacılık, çevrelerindeki olaylara karşı hassasiyet gösterme, iletişime ve eleştiriye açık olma, karmaşık ve yeni şeylere ilgi, yeniliklere ve farklı görüşlere açık olma, deneyime açık olma, problemi görme ve çözmeye istekli olma, özgüven, mizahilik, başkalarından farklı olma isteği, düşüncelerini özgürce ifade edebilme, dışa dönük olma gibi olumlu kişilik özelliklerinin öne çıktığı görülmektedir (Abra, 1997; Csikszentmihalyi, 2015; Baron & Harrington, 1981; Batey vd., 2009; George & Zhou, 2001; McCrae, 1987; Rhodes, 1961; Saracho, 2002; Sternberg, 1988, Kaygın, & Çetinkaya, 2015; Üstündağ, 2005; Treffinger vd., 2002; Zachopoulou, & Makri, 2005; Zachopoulou vd., 2007; Zenasni vd., 2008). Bu özellikler görüldüğü üzere kişilik yapısı içerisinde de yer alan özelliklerdir.

Yetişkin kişilik araştırmacıları, çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireysel farklılıkların yapısı üzerinde de çalışılmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir (Slobodskaya, 2021) ve bu bağlamda 2 yaş ve üzeri çocukların kişilikleri üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Örneğin; yedi ülkedeki yaklaşık 50 bin 2-14 yaş arası çocukla yapılan çalışma sonuçları bu yaş grubu için de yetişkinlerinkine benzer bir

kişilik yapısı ortaya koymuştur. Yapılan bu çalışmada; deneyime açıklık, duygusal denge/nevrotizm, dışadönüklük, sorumluluk ve uyumluluk içerisinde yer alan farklı özellikler “Beş Büyük Faktör” kuramı dahilinde bu yaş grubunda da öne çıkmaktadır (Halverson vd., 2003; Slobodskaya, 2021). Çalışmalar, çocukluk ve ergenliğin kişilik gelişimi açısından kilit dönemler olduğunu göstermiştir (Soto, 2015).

Sayfa | 1291

Çocukların yaşamındaki yaratıcı düşünme yeterlilikleri, onları erken çocukluk yıllarından yetişkin birey olma süreçlerine kadar pek çok gelişim alanında destekleyecek beceriler olarak görülmektedir. Okul öncesi eğitimden itibaren bireylere yaratıcı düşünme becerilerinin günümüz çağında ihtiyaç duyulan yeterlikte kazandırılması gerekmektedir (Leggett, 2017). Araştırmacılara göre yaşamın ilk 10 yılı için küçük çocukların beyin gelişimi düşünüldüğünde, yaratıcılık açısından kritik bir dönem olduğunu gösteren güçlü kanıtlar vardır (Goswami, 2004). Yaratıcılığa ilişkin güdüler her zaman mevcuttur ve bireyin günlük hayatıyla ilintilidir (Chavez Eakle vd., 2012). Aynı zamanda yaratıcılık hem bir beceriler takımıdır hem de çocukluk boyunca gelişen, ergenlik ve yetişkinlik döneminde gelişmeye devam eden bireysel bir kişilik yapısıdır (O'Connor, 2012). Leggett (2017)'e göre; merak, sebat-azim ve güven gibi eğilimler bir çocuğun yaratıcılığına yol açan gerekli nitelikleridir. Bu nedenle çocuğun katıldığı süreçlerin her birinin bilişsel olduğu kadar kişilikle ve duyuşsal özelliklerle ilişkisi de dikkate alınmalıdır.

Yaratıcılığın tanımı ürün üzerinde yoğunlaştığı için var olan ölçme araçları yaratıcılığı büyük ölçüde iraksak düşünme boyutu bağlamında ele almış, kişilik boyutunda değerlendirmeler arka plana itilmiştir. Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de çocukların bilişsel bağlamda yaratıcılıklarını belirlemek amacıyla kullanılan, çoğu yurt dışında geliştirilen ve uyarlaması yapılan değerlendirme araçları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Torrance (1972) tarafından geliştirilen Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (Torrance Tests of Creative Thinking)’nin uyarlama çalışması Aslan (2001) tarafından yapılmıştır. İkincisi Bennet (1988) tarafından geliştirilen ve 2009 yılında Eason Giannangeola ve Franceschini tarafından yenilenen Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (ECCRS) birinci bölümü öğretmenlerin yaratıcılıklarını, ikinci bölümü ise çocukların yaratıcı düşünme becerilerini ölçmek üzere iki bölümden oluşmaktadır (akt. Yıldız Çiçekler vd., 2020). Testin bu boyutunun çocukların yaratıcı kişilik boyutunu ölçtüğü söylenebilir. Bu bölüm 12 maddeden oluşmaktadır. Testin çocuklar için geliştirilen boyutunun uyarlama çalışması; Çeliköz (2017) ve Yıldız Çiçekler ve diğerleri (2020) tarafından yapılmıştır. Üçüncü Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi Urban ve Jellen (1996)’in geliştirdiği ölçeğin uyarlama çalışması Can-Yaşar (2009) tarafından yapılmıştır. Dördüncü, Dere ve Ömeroğlu (2018) tarafından geliştirilen Yaratıcı Davranış Gözlem Formu, beş-altı yaşındaki çocukların yaratıcılıklarını esneklik, akıcılık, orijinallik ve zenginleştirme boyutlarında değerlendirmek için kullanılmaktadır. Beşinci, Lee (2002) tarafından okul öncesi çocuklarda yaratıcı düşünme yeteneği ve yaratıcı kişiliği değerlendirmek üzere 2002 yılında geliştirilmiş ve 2012 yılında yenilenen Bütünleşik (Hibrit) Yaratıcılık Testi’dir- Okul Öncesi (Integrated Creative Test for Preschooler). Yaratıcı düşünme becerisi ve yaratıcı kişilik olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Testin yaratıcı düşünme ile ilgili alt boyutunun Türkçe uyarlama çalışması Yuvacı (2017) ve Koyuncuoğlu ve Artan (2019) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yaratıcı kişilik boyutunun uyarlanması bağlamında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yaratıcı kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik Lee ve Jun (2015) 6-11 yaş aralığındaki çocuklarla çalışmışlar ve çocukların yaratıcılıklarını geliştirmede eğitim programlarının önemini vurgulamışlardır.

Genel olarak çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini inceleyen ve değerlendiren çok sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Ancak çocukların yaratıcı kişilik özelliklerine yoğunlaşan bir ölçekte elde edilecek sonuçların öğretmenler ve ebeveynler için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ülkemizde okul öncesi dönem çocukların yaratıcı kişiliklerini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına rastlanmaması araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Sayfa | 1292

Araştırmanın temel amacı 48-72 aylık çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini ölçen bir ölçme aracının geliştirilmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin geçerlik düzeyi nedir?
2. Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin güvenilirlik düzeyi nedir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, veri toplama süreci ve veri analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın modeli

Araştırma Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre tasarlanmıştır. Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerinin (Büyüköztürk vd., 2012), olaylar ve olgular arasında var olan ilişkilerin belirlenmesi ve bir durumun doğasının anlaşılması amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 2013).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı güz yarıyılında okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 277 okul öncesi dönem çocuğu oluşturmaktadır. Katılımcılar olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden uygun örnekleme ile belirlenmiştir. Çocuklar İstanbul ili Ataşehir, Kadıköy, Eyüp ve Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmektedirler. Ailelerden çocukları için araştırmaya katılım onam formu alınmıştır. Araştırmanın katılımcı sayısı belirlenirken Stevens (1996)'in belirttiği ölçme aracında yer alan her bir madde başına 5-20 kişi seçilmesi gerektiği ifadesi dikkate alınmıştır (Akt. Erkuş, 2016). Böylece çalışma grubu 48-60 aylık 103 ve 61-72 aylık 174 olmak üzere toplam 277 çocuktan oluşmaktadır. Tablo 1'de çocukların demografik özellikleri gösterilmektedir.

Tablo 1.

Çocukların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Demografik bilgiler	Kategoriler	f	%
Çocukların Öğrenim Gördüğü İlçe	Ataşehir	56	20.2
	Kadıköy	80	28.9
	Eyüp	82	29.6
	Üsküdar	59	21.3
Çocukların Yaş Düzeyleri	48-60 Ay	103	37.2
	61-72 Ay	174	62.8

Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1285-1307.

DOI. 10.51460/baebd.1454136

Cinsiyet	Kız	155	56.0
	Erkek	122	44.0
Çocukların Öğrenim Gördüğü Kurum Türü	Bağımsız Anaokulu	49	17.7
	Özel Anaokulu	127	45.8
	Anasınıfı	101	36.5
Toplam		277	100

Veri toplama araçları

Araştırmada bir form ve iki ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlar; çocukların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini ölçmek üzere bu araştırma kapsamında geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan “Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” ve ölçüt geçerliği için kullanılan “Hibrit Yaratıcılık Testi”dir.

Demografik bilgi formu

Araştırmacıların geliştirdiği Demografik Bilgi Formu, 48-72 aylık çocukların (öğrenim gördükleri ilçe, yaş, cinsiyet ve kurum türü) demografik özelliklerini belirlemeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır.

Hibrit yaratıcılık testi

Lee (2002) tarafından geliştirilen Hibrit Yaratıcılık Testi, yaratıcı düşünme yeteneği ve yaratıcı kişilik olmak üzere iki alt boyuttan oluşur. Bu ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Yuvacı (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yaratıcı düşünme yeteneğinin değerlendirilmesinde dil ve çizim alanları kullanılmaktadır. Dil alanı; imgelem, akıcılık, esneklik ve özgünlük faktörlerini içerirken, çizim alanı süreklilik, bağımlılık, tamamlama, yeni elemanlar ekleme, tema ve alışılmadık faktörlerden oluşur. Yuvacı'nın (2017) çalışması, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiş, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının .84 olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada ise, testin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Kullanım izni alınmıştır.

Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği

Araştırmacılar tarafından okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, 48-72 aylık normal gelişim gösteren çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek 3'lü likert tipinde hazırlanmış olup 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerini çocuklar yanıtlamaktadırlar. Çocukların verdikleri yanıtlar 1-3 puan aralığında değerlendirilmektedir (1=Hiçbir zaman, 2=Bazen, 3= Her zaman). Ölçme aracından alınan toplam puanın yüksekliği yaratıcı kişilik düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin maddelerinin geliştirilmesi

İlgili alanyazın taraması sonucunda çocukların yaratıcı kişiliğine ilişkin özellikler üzerinde yoğunlaşmıştır. Slobodskaya (2021) uzun yıllar 10 yaş altı çocukların kişilik özelliklerinin, küçük çocukların kendilerini güvenilir bir şekilde değerlendiremeyeceği düşünülerek, ebeveyn ve öğretmen

değerlendirmelerine göre yapıldığını ifade etmiştir. Oysa uygun şekilde soru yöneltmenin çocukların kendilerini değerlendirmelerinde bir sıkıntı yaratmayacağı düşünülmüş ve bu açıdan sorular oluşturulurken bu husus titizlikle dikkate alınmıştır. Okul öncesi dönem çocukları ile uygulamaya yönelik ölçme araçlarının çocuklara sorular sorularak hazırlanması çocukların bu durumu zihinlerinde canlandırmalarını sağlamaktadır (Tunaboşlu-İkiz, 2001). Bu tür ölçme araçlarında çocuklara tam olarak neyin ölçüldüğü açıklanmaz, sadece çocukların verdiği yanıtlar kaydedilir. Bu durumun okul öncesi dönem çocukları ile kullanılan ölçme araçlarında etkili bir yol olduğu bilinmektedir (Akkoyun, 2005; Drewes, 2006). Buradan yola çıkılarak, çocukların yaratıcı kişilik özelliklerinin temel alındığı ölçek maddeleri çocukların kendilerini rahat bir biçimde ifade edebilecekleri şekilde hazırlanmıştır.

Ayrıca alanyazında da çocukların bir konuda görüşlerini alan, kendilerini veya arkadaşlarını değerlendirmelerini isteyen benzer ölçme araçları bulunmaktadır (Abed vd., 2016; Johnson vd., 2018; Yılmaz ve Zembat, 2021;). Ölçme aracı madde havuzu bu husus dikkate 38 maddelik taslak form oluşturulmuştur. Ölçek 3'lü likert türünde hazırlanmıştır. Ölçme aracı çocuklara kolaylık sağlamak amacıyla aşamalı olarak uygulanmaktadır. Çocuğa madde okunur ve "Evet mi, Hayır mı?" diye sorulur. "Evet" yanıtını verdiğinde aynı madde için "Her zaman mı?", "Bazen mi?" diye sorulur. "Hayır" yanıtını verdiğinde madde tekrar edilerek "Hiçbir zaman bunu yapmazsın değil mi?" denir ve çocuğun onaylaması (evet demesi ya da başıyla tasdik etmesi) beklenir. Çocuğun üç yanıtın birini tercih etmesi beklenmektedir. Ölçme aracına ait örnek maddeler ekte sunulmuştur (Ek-1).

Veri toplama süreci

Araştırmanın verileri toplanmadan önce İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden 30.01.2020 tarihli ve 59090411-44-E.2150407 sayılı karar ile etik izin alınmıştır. Ardından resmi okul öncesi eğitim kurumlarına gidilmiştir. Kişisel bilgi formundaki bilgiler çocukların öğretmenlerinden elde edilmiştir. Ölçme aracı 285 çocuğa uygulanmış ancak çocukların üçü araştırmaya devam etmek istememiş, beş çocuk ise soruların bazılarını yanıtlamamışlardır. Toplamda sekiz form çıkarılmış ve sonucunda araştırma 277 çocuk katılımcının verileri analiz edilerek tamamlanmıştır.

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin Uygulanışı: Ölçeğin pilot uygulaması 48-72 ay aralığında 52 çocukla gerçekleştirilmiştir. Bu ön uygulama ile ölçme aracında yer alan yönergelerin ve maddelerin anlaşılabilirliği, maddelerin sunuluş biçimi, uygulama süresi, araştırmacının ölçeği uygularken karşılaşılabileceği sorunlar ve bu sorunlara uygun çözüm yollarının neler olabileceği gibi faktörler değerlendirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak veri toplama sürecine başlanmıştır. Araştırmacı her çocukla yaklaşık 3 dakika kadar tanışıp konuşarak, uygulayıcıya ısınmasını, rahatlamasını sağlamıştır. Ölçme aracı çocuklara, araştırmacılar tarafından devam ettikleri okullarda bireysel olarak uygulanmıştır. İsimleri önceden sınıf listesine göre belirlenen çocuklar araştırmacı tarafından birer birer alınarak önceden hazırlanmış, boş bir odada çocuğun boyuna uygun bir sandalye ve masanın etrafında; çocuk, uygulayıcının solunda olacak biçimde yan yana oturmuşlardır. Daha sonra uygulayıcı "Bugün sana bazı sorular soracağım. Senin cevaplarını da buraya işaretleyeceğim. Bu soruların yanlış ya da doğru cevabı yok. İstedikğin cevabı verebilirsin. Senin için uygunsa başlayalım mı?" sorusunu sorduktan sonra kabul eden çocuklara ölçeği uygulamaya başlamıştır. Uygulama esnasında çocuk "bilmiyorum" dediğinde veya bir yanıt veremediğinde soru bir kez tekrar edilmiştir. Çocuk yine yanıt vermediğinde çocuğa "Sen biraz daha düşün, bu soruyu sana daha sonra tekrar sorayım." yönergesi söylenerek

uygulamaya devam edilmiştir. Çocuk ikinci kez sorulduğunda da yanıt vermiyorsa uygulamaya devam edilmiş fakat çocuk çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Çocuk “anlamadım” dediğinde madde bir kez daha tekrarlanarak uygulanmıştır. Çocuklar yanıt verdiğinde olumlu/olumsuz herhangi bir tepki verilmeden sonraki maddeye geçilmiştir. Ölçeğin bir çocuğa uygulanışı yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Araştırmacı çocuğun cevaplarını forma işaretleyerek kaydetmiştir. Puanlama işlemi daha sonra yapılmıştır.

Veri analizi

Araştırmacılar tarafından 38 maddeden oluşan taslak form sonrası ölçeğin kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur. 10 kişiden oluşan alan uzmanlarının (altı okul öncesi eğitimi uzmanı öğretim üyesi, bir ölçme ve değerlendirme uzmanı öğretim üyesi, bir Türkçe eğitimi uzmanı öğretim üyesi ve iki uzman okul öncesi öğretmeni) görüşleri değerlendirilmiştir. Lawshe tekniği aracılığıyla analizleri yapılan uzman görüşlerine yer verilmektedir. 48-72 aylık 30 çocuğa Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği uygulanmıştır. Ölçüt geçerliliğini sağlamaya yönelik olarak Hibrit Yaratıcılık Ölçeği uygulanmıştır. Ölçme aracının uygulama sürecinden elde edilen veriler istatistik analiz programına işlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinin değerlendirilmesi için açıklayıcı faktör analizi, maddenin iç geçerliğine veya ayırt ediciliğine kanıt sağlamak için madde toplam korelasyon analizlerine bakılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi yapılmadan önce, veri yapısı incelendiğinde, eşit aralıklı ölçek düzeyinde normal ve homojen dağılım sergilemiştir. Veri matrisi incelendiğinde korelasyon analizine dayalı maddelerin karşılıklı ilişkileri 0.30 üstündedir. Maddeler arası olası ilişkiler göz önünde bulundurularak madde yazımı yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizindeki faktör yapısının belirlenmesinde Temel Bileşenler Analizi gerçekleştirilmiştir. Temel Bileşenler Analizinin tercih edilmesinin nedeni, verilerin en az eşit aralık ölçek düzeyinde olmasıdır. Bununla birlikte verilerin hata varyansı düşüktür ve ölçek geliştirme ile hangi boyutların hangi maddeleri içereceği saptanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012). Mevcut araştırmadaki çalışma grubunun faktör analizi yapılabilmesi için yeterliliğini belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi uygulanmıştır (Can, 2014). Ölçme aracının yapısının içeriği hakkında daha detaylı bilgilere erişmek amacıyla faktör analizi esnasında döndürme tekniği uygulanmıştır. Döndürme tekniklerinden birinde ortaya çıkabilecek faktörlerin birbirleriyle ilintili olabileceğinden hareketle eğik döndürme tekniği tercih edilmiştir. Ardından Promax döndürme tekniği uygulanmıştır. Bunun nedeni eğik döndürme tekniklerinden değişken sayısı azalarak en az maddeyle en fazla bilgiye erişim sağlamayı amaçlayan bir ölçek geliştirmeye daha uygun olmasıdır. Ölçeğin geçerlik analizlerinin gerçekleştirilmesinin ardından tespit edilen faktörlerin güvenilirlik analizleri için birden çok müdahaleye gerek olmadan ölçme aracıyla gerçekleştirilen bir tane ölçümün kendi içerisindeki tutarlılık durumunun kanıtı olan Cronbach Alpha güvenilirlik analizleri hesaplanmıştır.

Bulgular

Geçerlik, test geliştiricilerinin veya kullanıcılarının elde edilen test puanlarından çıkaracakları sonuçları desteklemek için kanıt toplama süreci olarak tanımlanır (Cronbach, 1971). Çeşitli geçerlik sınıflamaları olmasına rağmen, yaygın olarak kullanılan geçerlik türleri kapsam geçerliği, ölçüt dayanaklı geçerlik ve yapı geçerliği olarak sıralanır. Yapı geçerliği, cevaplayıcıların cevaplama süreçlerinin incelenmesi, kümeleme analizi, çoklu özellik çoklu yöntem, uzman yargılarına başvurma, iç tutarlığın Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1285-1307.*
DOI. 10.51460/baebd.1454136

incelenmesi, diğer ölçme araçlarıyla korelasyon, gruplar arası farkın incelenmesi ve faktör analizi gibi yöntemlerle araştırılabilir (Baykul, 2000; Crocker & Algina, 1986).

Bu çalışmada, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi ve gruplar arası farkın incelenmesi, ölçüt dayanaklı geçerlik için ise başka bir ölçükle ilişkilerin incelenmesi üzerine odaklanılmıştır.

Kapsam geçerliğine ait bulgular

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinde kullanılan kapsam geçerliği çalışmalarında, uzman sayısına göre belirlenen minimum kapsam geçerlik ölçütleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2
Kapsam geçerlik oranları için minimum değerler

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0.99	13	0.54
6	0.99	14	0.51
7	0.99	15	0.49
8	0.78	16	0.37
9	0.75	17	0.37
10	0.62	18	0.33
11	0.59	19	0.31
12	0.56	20	0.29

Tablo 2'de Lawshe'ye (1975) göre .05 anlamlılık düzeyinde Kapsam Geçerlik Oranları için minimum değerler belirtilmektedir. Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin kapsam geçerliliğini belirlemek için 10 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların değerlendirmeleri sonucunda, test maddelerinin bu değerden daha düşük bir değere sahip olması durumunda testten çıkarılmasının uygun olduğu belirlenmiştir (Akt. Yurdugül, 2005). Geliştirilen ölçeğin uzman değerlendirmeleri için 10 alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanların değerlendirmeleri sonucunda her bir madde için kapsam geçerlik oranı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.
Ölçeğin uzman görüşlerine ilişkin kapsam geçerlik oranı

Maddeler	Uygun	Uygun değil	Düzeltilmeli	KGO
Madde1	10			1
Madde2	10			1
Madde3	10			1
Madde4	9		1	0.8
Madde5	9	1		0.8
Madde6	9	1		0.8
Madde7	9		1	0.8
Madde8	10			1
Madde9	10			1

Madde10	10		1
Madde11	10		1
Madde12	10		1
Madde13	10		1
Madde14	10		1
Madde15	10		1
Madde16	9	1	0.8
Madde17	9	1	0.8
Madde18	9	1	0.8
Madde19	9		0.8
Madde20	10		1
Madde21	10		1
Madde22	10		1
Madde23	10		1
Madde24	9	1	0.8
Madde25	9	1	0.8
Madde26	10		1
Madde27	10		1
Madde28	10		1
Madde29	10		1
Madde30	10		1
Madde31	10		1
Madde32	10		1
Madde33	10		1
Madde34	10		1
Madde35	10		1
Madde36	10		1
Madde37	10		1
Madde38	10		1

Uzman Sayısı=10

Kapsam Geçerlik Ölçütü=0.62

Kapsam Geçerlik İndeksi=0.94

Tablo 3'te ölçeğin kapsam geçerlik oranlarının 1-2-3-8-9-10-11-12-13-14-15-20-21-22-23-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37 ve 38. maddeler için 1, diğer maddelerin tümü için ise 0.80 olduğu görülmektedir.

Bu analizin sonucuna göre hiçbir maddenin KGO'sunun 0.62 değerinin altında kalmadığı belirlenmiş ve bu nedenle maddelere madde havuzunda yer verilmiştir. Kapsam Geçerlik İndeksi ölçeğin tümüne yönelik olarak analiz edilmiştir (KGI=0.94). Bu değer minimum Kapsam Geçerlik Ölçütü'nde (KGO=0.62) belirlenen değerden büyüktür. Böylece ölçeğin kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu hesaplanmıştır (KGI>KGO).

Yapı geçerliği: Açıklayıcı faktör analizine ait bulgular

İlk olarak ölçme aracından elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile test edilmiştir. Verilerin faktör analizine uyguladığını gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testlerinin sonuçları Tablo 4'te görüldüğü gibidir.

Sayfa | 1298

Tablo 4

KMO ve Bartlett testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü		0.65
Bartlett Küresellik Testi	χ^2	2285.00
	<i>Sd</i>	231
	<i>p</i>	.000***

*** p < .001

Tablo 4'e bakıldığında, hesaplanan KMO uyum ölçüsü değeri 0.65'tir. Kaiser, bu değerin 1'e yaklaşmasını mükemmel, 0.50'den düşük tespit edilmesini kabul edilemez olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Tavşancıl, 2010). Hesaplanan Bartlett Küresellik Testi 2285.00'dir ve 0.01 düzeyinde anlamlıdır ($\chi^2_{231}=2285.00$). Bu değerler ön uygulamada KMO değerinin, veri setinin faktör analizi için vasatın üstünde bir yapı oluşturduğunu kanıtlamaktadır. KMO değerine bakıldığında örneklemin faktör analizi yapmak için kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte Bartlett testi anlamlı olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç değişkenlerin arasındaki korelasyonların yüksek olduğunu ve böylece veri setinin faktör analizine uygun olduğu anlamına gelmektedir (Kalaycı, 2009). Tablo 5'te açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre belirlenen faktör yapısının son haline ilişkin öz değerler, açıklama varyansları, faktör yük değerleri, madde toplam korelasyon değerleri ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları yer almaktadır.

Tablo 5.

Madde faktör yükleri, madde toplam korelasyon analizi, açıklama varyansı, özdeğerleri, güvenilirlik katsayısı sonuçları

Maddeler	Faktörler			
	Yeniliğe Uyum ve Hoşgörü	Sebat Etme ve Üretme İsteği	Belirsizliğe Merak ve Değişime Açıklık	Madde Toplam Korelasyon
Madde28	0.49			0.38*
Madde29	0.63			0.49*
Madde31	0.45			0.31*
Madde32	0.69			0.50*
Madde33	0.56			0.42*
Madde34	0.52			0.45*
Madde35	0.57			0.45*
Madde37	0.58			0.46*
Madde38	0.66			0.46*
Madde16		0.49		0.33*

Madde20	0.53	0.36*		
Madde21	0.51	0.39*		
Madde22	0.78	0.57*		
Madde23	0.68	0.57*		
Madde24	0.79	0.59*		
Madde25	0.62	0.47*		
Madde1	0.69	0.49*		
Madde4	0.75	0.58*		
Madde7	0.56	0.37*		
Madde9	0.64	0.49*		
Madde10	0.67	0.49*		
Madde11	0.69	0.56*		
Açıklama Varyansı	%14.3	%14.1	%13.6	%41.9
Özdeğer	3.14	3.10	2.99	
Madde Sayısı	9	7	6	22
Cronbach Alpha Güvenirlik	0.76	0.75	0.75	0.76

Tablo 5 incelendiğinde özdeğere bakıldığında birinci faktöre ilişkin özdeğer 3.14 ve açıklama varyansı %14.3, ikinci faktöre ilişkin özdeğer 3.10 ve açıklama varyansı %14.1, üçüncü faktöre ilişkin özdeğer 2.99 ve %13.6 olarak hesaplanmıştır. Diğer faktörlere ilişkin öz değerler özdeğerlerin 1.00 özdeğerinden küçük olmasından dolayı üç faktörde açıklandığı görülmektedir. Ölçek üç faktörde toplam varyans değerinin %41.9'unu açıkladığı görülmektedir. Schere, Wiebe, Luther ve Adams (1988)'e göre sosyal bilimlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Akt. Tavşancıl, 2010).

Bu bağlamda “Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” üç faktörde yeterli düzeyde açıklama varyansına sahip olduğu görülmektedir. Birinci faktörde maddelerin faktör yük değerlerinin 0.45 ile 0.69 aralığında değiştiği, ikinci faktörde maddelerin faktör yük değerlerinin 0.49 ile 0.79 aralığında değiştiği ve üçüncü faktörde maddelerin faktör yük değerlerinin 0.56 ile 0.75 aralığında farklılaştığı belirlenmiştir. Bu değerler ölçeğin üç faktörden oluştuğunu ve maddelerin ölçeğe uygun olan yük değerlerine sahip olduğunu belirtmektedir. Nitekim Tabachnick ve Fidell (2007) ölçeklerdeki maddenin yük değerlerinin 0.45 kritik değerinden daha düşük olmalarının “vasat” olarak değerlendirdiğini belirtmektedirler. Bu bağlamda ölçekte yer alan 2, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 30 ve 36. maddelerin 0.45 sınır değerinin altında olduğundan ölçekten çıkarılmıştır. 3, 5, 26 ve 27. maddelerin birden fazla faktörde yük göstermesi ve farkın 0.10 değerinden düşük olmasından dolayı biniş madde olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Bu bağlamda veri toplama uygulamasında ölçekte yer alan 38 maddenin 16 tanesi ölçekten çıkarılarak üç faktörde toplanan 22 madde ile ölçeğe son şekli verilmiştir. Madde toplam korelasyonuna ilişkin gerçekleştirilen madde analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 5'e bakıldığında korelasyon değerlerinin 0.31 (Madde31) ile 0.59 (Madde24) arasında değiştiği görülmektedir. Anlamlılık değeri 0.05'tir. Madde toplam korelasyonlarına bakıldığında “Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği”nin geneliyle ölçülmek istenen özellik, ölçekte yer alan 22 maddeyle ölçülmek istenen özelliğin aynı olduğu görülmektedir.

Ölçeğin üç faktörlü yapısına ve ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alpha güvenirlilik katsayılarına bakıldığında birinci faktörde 0.76, ikinci faktörde 0.75, üçüncü faktörde 0.75 ve ölçeğin genelinde 0.76

güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Özdamar (2004)'a göre, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının 0.60-0.80 değerinde hesaplanması kabul edilebilir düzeyde, 0.80-0.90 değerinde olması yüksek düzeyde ve 0.90-1.00 değerinde olması çok yüksek düzeyde güvenirlik olduğu anlamına gelmektedir. Bu kriterler dikkate alındığında ölçme aracının üç faktör ve genel güvenirlik katsayılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sayfa | 1300

Sonuç olarak Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin birinci faktörünü oluşturan 9 madde "Yeniliğe Uyum ve Hoşgörü", ikinci faktörü oluşturan 7 madde "Sebat Etme ve Üretme İsteği", üçüncü faktörü oluşturan 6 madde ise "Belirsizliğe Merak ve Değişime Açıklık" olarak isimlendirilmiştir. Böylece geçerlik ve güvenirliği sınanmış "Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin" 22 maddelik üç faktörlü yapısı bu araştırma kapsamında ortaya konmuştur.

Yapı geçerliği: Gruplar arası farka ait bulgular

Ölçeğin geçerliliğini belirlemek için kullanılan bir başka yöntem, ölçeğin ölçtüğü yapıya sahip olanlar ile sahip olmayanlar arasında elde edilen puanlar arasındaki anlamlı farkın incelenmesidir (Göçer, 2011). Bu tür bir farkın ortaya çıkması, ölçme aracının geçerli olduğuna dair bir işaret olabilir.

Alanyazında yaş ile yaratıcılık arasındaki ilişkiye dair birçok çalışma bulunmaktadır (Nikkola vd., 2022; Runco & Pritzker, 2020). Bu çalışmalara göre, yaş arttıkça yaratıcılığın daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu araştırma kapsamında geliştirilen Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nden elde edilen puanların yaşa bağlı olarak farklılık göstermesi, ölçeğin yaratıcılığı yaşa göre ayırt etmede etkili olduğuna dair bir kanıt olarak değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlar yapı geçerliği açısından önemli bulgular olarak yorumlanmıştır.

Tablo 6.

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nden elde edilen puanların yaşa göre ortalamalar arasındaki farkın t testi sonuçları

	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
48-60 ay	103	46.34	6.94	-1.82	0.035
61-72 ay	174	47.87	6.55		

Tablo 6'ya göre Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nden elde edilen puanlar, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-1.82$, $p<0.05$). Tablo 6 incelendiğinde, 61-72 aylık çocukların puanlarının 48-60 aylık olanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ölçüt dayanaklı geçerliğe ait bulgular

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin ölçüt dayanaklı geçerliğini sağlamaya yönelik olarak 48-72 aylık 30 çocuk ile uygulama yapılmıştır. Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ile Hibrit Yaratıcılık Ölçeği arasındaki ilişkinin incelendiği Pearson korelasyon analizine Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ile hibrit yaratıcılık ölçeği arasındaki ilişkiye ilişkin pearson korelasyon analizi

		Hibrit Yaratıcılık Ölçeği
Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	<i>r</i>	.67
	<i>p</i>	.000***
	<i>n</i>	30

*** $p < .001$

Tablo 7 incelendiğinde Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ile Hibrit Yaratıcılık Ölçeği arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=.67$; $p<.001$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcılıklarının tüm gelişim alanları üzerindeki olumlu etkilerinin bilinmesiyle birlikte çocukların yaratıcılıklarını değerlendirmeye yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi konusu alanyazındaki önemini korumaktadır. Bu bölümde çocukların yaratıcı kişiliklerini değerlendirme bağlamında geliştirilen ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin sonuçlar tartışılarak sunulmuştur.

Geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği durumu başka özelliklerle karıştırmadan ölçme derecesidir (Balcı, 2016). Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin kapsam geçerliliğini belirlemek için 10 uzmandan görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda, maddelerin alabileceği minimum değerin 0.62 olduğu bilgisi üzerine analizler yapılmış ve tüm test için Kapsam Geçerlik İndeksi hesaplanmıştır ($KGI=0.67$). Bu değerin, minimum Kapsam Geçerlik Ölçütü ($KGO=0.62$) için belirlenen değerden büyük olduğu tespit edilmiş ve böylece testin kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($KGI>KGO$). Sonuç olarak, Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin kapsam geçerliliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile test edilmiştir. Hesaplanan KMO uyum ölçüsü değeri 0.65'tir. Hesaplanan Bartlett Küresellik Testi 2285.00 olup 0.01 düzeyinde manidardır ($X^2_{231}=2285.00$). Bu değerlere göre ön uygulamada KMO değeri, veri setinin faktör analizi için vasatın üstünde bir yapı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. KMO değerine bakıldığında örneklemin faktör analizi yapmak için kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. Barlett testinin anlamlı sonuç vermesi, değişkenler arasında yüksek korelasyonlar olduğunu ve dolayısıyla veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Kalaycı, 2009).

Bu çalışma sonucunda "Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği" üç faktörde yeterli düzeyde açıklama varyansına sahip olduğu tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yük değerlerinin birinci faktörde 0.45 ile 0.69 arasında, ikinci faktörde 0.49 ile 0.79 arasında ve üçüncü faktörde 0.56 ile 0.75 arasında değiştiği görülmektedir. Bu yük değerleri dikkate alındığında, ölçeğin üç faktörden oluştuğu ve tüm maddelerin ölçekte yer alabilecek yük değerlerine sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1285-1307.*

DOI. 10.51460/baebd.1454136

Madde toplam korelasyonları incelendiğinde, “Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği”nin genelinde ölçülmek istenen özellik ile ölçekte yer alan 22 madde arasında uyumun olduğu tespit edilmiştir. Üç faktörlü yapıya ve ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, birinci faktörde 0.76, ikinci faktörde 0.75, üçüncü faktörde 0.75 ve ölçeğin genelinde 0.76 güvenilirlik katsayısına sahip olduğu belirlenmiştir. Özdamar (2004) tarafından belirtildiğine göre, Cronbach Alpha güvenilirlik değerinin 0.60 ile 0.80 arasında olması kabul edilebilir bir düzeyde güvenilirlik sağladığını, 0.80 ile 0.90 arasında olması ise yüksek düzeyde güvenilirlik sağladığını ve 0.90 ile 1.00 arasında olması durumunda ise çok yüksek düzeyde güvenilirlik olduğunu ifade etmektedir. Bu kriterler dikkate alındığında, ölçeğin üç faktörü ve geneli için güvenilirlik katsayısının yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu ortaya konmuştur.

Sonuç olarak Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin birinci faktörünü oluşturan 9 madde “Yeniliğe Uyum ve Hoşgörü”, ikinci faktörü oluşturan 7 madde “Sebat Etme ve Üretme İsteği”, üçüncü faktörü oluşturan 6 madde “Belirsizliğe Merak ve Değişime Açıklık” olarak belirlenmiştir. Bu yapı araştırmacılar tarafından kişiliğe ilişkin ortaya konulan beş faktörlü yapının “Değişime açıklık”, “Duygusal denge”, “Dışadönüklük” ve Sorumluluk” boyutlarını karşılayan özellikleri de içermektedir. Böylece Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin 48-72 aylık çocukların yaratıcılıklarını belirlemek amacıyla kullanılabilir 3'lü likert yapıda, 3 alt boyut ve 22 madde içeren geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır. Ölçme aracından alınan toplam puanın yüksekliğinin çocukların yaratıcı kişilik özelliklerinin yüksek olduğuna işaret ettiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında geliştirilen “Çocuklar için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” ile farklı sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeylerdeki çocukların yaratıcı kişilik özelliklerinin belirlenmesi önerilir. Ölçme aracının, yaratıcı kişilik açısından dezavantajlı durumdaki çocukların belirlenmesinde kullanılması önerilir. Çocukların yaratıcı kişiliklerini etkileyecek kişi ve çevre arasındaki dinamik etkileşimden kaynaklanan değişkenler (aile yapısı, anne-baba ve öğretmen özellikleri gibi) ele alınarak karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Diğer taraftan bu konuda alandaki eksikliği gidermek amacıyla yaş aralığı geliştirilerek 4-8 yaş kapsayacak şekilde testin uyarlama çalışmasının yapılması da önerilebilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1285-1307.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1285-1307.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Abed, N., Pakdaman, S., Heidari, M., & Tahmassian, K. (2016). Developing psychological well-being scale for preschool children. *Global Journal of Health Science*, 8(11), 104-111. <http://dx.doi.org/10.5539/gjhs.v8n11p104>
- Abra, J. (1997). *The motives for creative work: An inquiry with speculations about sports and religion*. Hampton Press.
- Akkoyun, F. (2005). *Projektif teknikler*. Nobel Akademi.
- Aslan, E. (2001). Torrance yaratıcı düşünce testi'nin Türkçe versiyonu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(14), 19-40. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruaebd/issue/368/2523>
- Baron, F., & Harrington, D. M. (1981). Creativity, Intelligence, and Personality. *Annual Review of Psychology*, 32 (1981), 439-476. <https://asset-pdf.scinapse.io/prod/2181132516/2181132516.pdf>
- Batey, M., Chamorro-Premuzic, T., & Furnham, A. (2009). Intelligence and personality as predictors of divergent thinking: The role of general, fluid, and crystallised intelligence. *Thinking Skills and Creativity*, 4(1), 60-69. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2009.01.002>
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması*. ÖSYM Yayınları.
- Beghetto, R. A. (2017). Creativity in teaching. In J. C. Kaufman, V. P. Glăveanu, & J. Baer (Eds.), *The Cambridge handbook of creativity across domains* (pp. 549-564). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316274385.030>
- Bennett, E. K. (1988). *Social validation of a creativity measure* [Master's thesis, University of Tennessee]. http://trace.tennessee.edu/utk_gradthes/4319
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can-Yaşar, M. (2009). *Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine drama eğitiminin etkisinin incelenmesi* (Yayın No. 258592) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Chávez-Eakle, R. A., Eakle, A. J., & Cruz-Fuentes, C. (2012). The multiple relations between creativity and personality. *Creativity Research Journal*, 24(1), 76-82. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.649233>
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Cronbach, L. J. (1971). Test validation. In R. Thorndike (Ed.), *Educational measurement* (2nd ed., p. 443). American Council on Education.
- Costa, P. T. Jr., Busch, C. M., Zonderman, A. B., & McCrae, R. R. (1986). Correlations of MMPI factor scales with measures of the Five-Factor Model of personality. *Journal of Personality Assessment*, 50, 640-650. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5004_10
- Costa, P. T., & McCrae, R.R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice the neo personality inventory. *Psychological Assessment*, 4(1), 5-13. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.4.1.5>
- Costa, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A. (1991). Facet scales for agreeableness, conscientiousness: A revision of Neo Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*, 12(9), 887-898. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(91\)90177-D](https://doi.org/10.1016/0191-8869(91)90177-D)
- Csikszentmihalyi, M. (2015). *The systems model of creativity: The collected works of Mihaly Csikszentmihalyi*. Springer.
- Çeliköz, N. (2017). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25. <https://doi.org/10.51280/yjer.2017.001>
- De Fruyt, F., Bartels, M., Van Leeuwen, K. G., De Clercq, B., Decuyper, M., & Mervielde, I. (2006). Five types of personality continuity in childhood and adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(3), 538-552.
- Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1285-1307. DOI. 10.51460/baebd.1454136

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- De Haan, A., De Pauw, S., van den Akker, A., Deković, M., & Prinzie, P. (2017). Long-term developmental changes in children's lower-order big five personality facets. *Journal of Personality, 1-62.* <https://doi.org/10.1111/jopy.12265>
- Dere, Z., & Ömeroglu, E. (2018). Development of Creative Behavior Observation Form: A study on validity and reliability. *Universal Journal of Educational Research, 6(3), 562-570.* <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.060319>
- Drewes, A. A. (2006). Play-based interventions. *Journal of Early Childhood and Infant Psychology, 2, 139-156.*
- Erkuş, A. (2016). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I: Temel kavramlar ve işlemler.* Pegem Akademi.
- Eysenck, H. J. (1993). Creativity and personality: Suggestions for a theory. *Psychological Inquiry, 4, 147-178.* https://doi.org/10.1207/s15327965pli0403_1
- Feist, G. J. (1998). A Meta-analysis of personality in scientific and artistic creativity. *Personality and Social Psychology Review, 2(4), 290-309.* https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0204_5
- Feldhusen, J., & Goh, B. (1995). Assessing and accessing creativity: An integrative review of theory, research, and development. *Creativity Research Journal, 8(3), 231-247.* http://dx.doi.org/10.1207/s15326934crj0803_3
- Fürst, G., Ghisletta, P., & Lubart, T. (2016). Toward an integrative model of creativity and personality: theoretical suggestions and preliminary empirical testing. *The Journal of Creative Behavior, 50(2), 87-108.* <https://doi.org/10.1002/jocb.71>
- George, J. M., & Zhou, J. (2001). When openness to experience and conscientiousness are related to creative behavior: An interactional approach. *Journal of Applied Psychology, 86(3), 513-524.* <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.513>
- Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist, 48(1), 26-34.*
- Goswami, U. (2004). Neuroscience and education: From research to practice? *British Journal of Educational Psychology, 74, 1-14.* <https://doi.org/10.1348/000709904322848798>
- Gough, H. G. (1979). A creative personality scale for the Adjective Check List. *Journal of Personality and Social Psychology, 37(8), 1398-1405.* <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.8.1398>
- Göçer, S. (2011). *Yapı geçerliğini irdelemede kullanılan korelasyona, gruplar arası farka ve faktör analizine dayalı yöntemlerin incelenmesi* (Yayın No. 289649) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Halverson, C. F., Havill, V. L., Deal, J., Baker, S. R., Viktor, J. B., Pavlopoulos, V., Besevegis, E., & Wen, L. (2003). Personality structure as derived from parental ratings of free descriptions of children: The inventory of child individual differences. *Journal of Personality 71(6),995-1026.* <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7106005>
- Hotaman, D. (2019). Ekonomik Açıdan 21. Yüzyıl Becerileri. A. D. Özçelik ve M. N. Tuğluk (Ed.), *Eğitimde ve endüstride 21. Yüzyıl becerileri içinde* (s. 277-301). Pegem.
- Johnson, S. L., Moding, K. J., Maloney, K., & Bellows, L. L. (2018). Development of the trying new foods scale: A preschooler self-assessment of willingness to try new foods. *Appetite, 128, 21-31.* <https://doi.org/10.1016/j.appet.2018.05.146>
- Judge, T. A., Heller, D., & Mount, M. K. (2002). Five-factor model of personality and job satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology, 87(3), 530-541.* <https://doi.org/10.1037/0021-9010.87.3.530>
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri.* Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Nobel Akademi.
- Kaygın, B. & Çetinkaya, Ç. (2015). Yaratıcılığın değerlendirilmesinde yeni yaklaşımlar. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi, 2(1), 1-11.* <https://doi.org/10.18200/JGEDC.2015210883>
- Koyuncuoğlu, B., & Artan, İ. (2019). Turkish adaptation of Integrated Creativity Test-Preschooler-ICT-P: A validity and reliability study. *Global Creative Leader: Education & Learning, 9(6), 1-17.* <https://doi.org/10.34226/gcl.2019.9.6.1>
- Lee, K. T. (2002). Effective teaching in the information era: Fostering an ICT-based integrated learning environment in schools. *Asia-Pacific Journal for Teacher Education and Development, 5(1), 21-45.* <https://eprints.qut.edu.au/3909/1/3909.pdf>
- Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1285-1307.*
DOI. 10.51460/baebd.1454136

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Sayfa | 1305

- Lee, K., & Jun, J. (2015). Developmental characteristics of creative thinking ability and creative personality of elementary school children in Korea. *Advanced Science and Technology Letters*, 92, 46-51. <http://dx.doi.org/10.14257/astl.2015.92.10>
- Leggett, N. (2017). Early childhood creativity: Challenging educators in their role to intentionally develop creative thinking in children. *Early Childhood Education Journal*, 45, 845-853. <https://doi.org/10.1007/s10643-016-0836-4>
- McCrae, R. R. (1987). Creativity, divergent thinking, and openness to experience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 1258-1265. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.6.1258>
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1992.tb00970.x>
- Mumford M. D. (2003) Where have we been, where are we going? Taking stock in creativity research, *Creativity Research Journal*, 15(2-3), 107-120. <https://doi.org/10.1080/10400419.2003.9651403>
- Mumford, M. D., Hester, K. S., & Robledo, I. C. (2012). Creativity in organizations: Importance and approaches. In M. D. Mumford (Ed.), *Handbook of organizational creativity* (pp. 3-16). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-374714-3.00001-X>
- Nikkola, T., Reunamo, J., & Ruokonen, I. (2022). Children's creative thinking abilities and social orientations in Finnish early childhood education and care. *Early Child Development and Care*, 192(6), 872-886. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1813122>
- O'Connor, D. (2012). Creativity in childhood: The role of education [Paper presentation]. In *8th Global Conference: Creative Engagements Thinking with Children*. https://researchonline.nd.edu.au/edu_conference/76.
- Özdamar, K., (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi I*. Kaan Kitapevi.
- Piffer, D. (2012). Can creativity be measured? An attempt to clarify the notion of creativity and general directions for future research. *Thinking Skills and Creativity*, 7(3), 258-264. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2012.04.009>
- Prinzie, P., & Deković, M. (2008). Continuity and change of childhood personality characteristics through the lens of teachers. *Personality and Individual Differences*, 45(1), 82-88. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.002>
- Reid, A., & Petocz, P. (2004). Learning domains and the process of creativity. *The Australian Educational Researcher*, 31(2), 45-62. <https://doi.org/10.1007/BF03249519>
- Rhodes, M. (1961). An analysis of creativity. *The Phi Delta Kappan*, 42, 305-310. <https://www.jstor.org/stable/20342603>
- Robinson, K. (2001). Mind the gap: The creative conundrum. *Critical Quarterly*, 43(1), 41-45.
- Runco, M. A. (2007). A hierarchical framework for the study of creativity. *New Horizons in Education*, 55(3), 1-9.
- Runco, M. A., & Pritzker, S. R. (Eds.). (2020). *Encyclopedia of creativity*. Academic Press.
- Saracho, O. (2002). Young children's creativity and pretend play. *Early Child Development and Care*, 172(5), 431-438. <https://doi.org/10.1080/03004430214553>
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Gazi Kitabevi.
- Slobodskaya, H. R. (2021). Personality development from early childhood through adolescence. *Personality and Individual Differences*, 172, 110596. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110596>
- Slobodskaya, H. R., & Akhmetova, O. A. (2010). Personality development and problem behavior in Russian children and adolescents. *International Journal of Behavioral Development*, 34(5), 441-451. <https://doi.org/10.1177/0165025409352825>
- Soto, C. J. (2015). The little six personality dimensions from early childhood to early adulthood: Mean-level age and gender differences in parents' reports. *Journal of Personality*, 84(4), 409-422. <https://doi.org/10.1111/jopy.12168>
- Sternberg, R. J. (1988). A three-facet model of creativity. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity* (pp.125-147). Cambridge University Press.

Güven, Y., Yılmaz, H. ve Efe Azkeskin, K. (2024). Çocuklar için yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1285-1307.
DOI. 10.51460/baedb.1454136

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1285-1307.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Sternberg, R. J., Grigorenko, E. L., & Singer, J. L. (2004). *Creativity: From potential to realization*. American Psychology.
- Şeker Sır, N. (2016). *Öğretmen adaylarının 5 faktör kişilik kuramına göre kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayın No. 454853) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Harper & Row.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Akademi.
- Thoms, P., Moore, K. S., & Scott, K. (1996). The relationship between self-efficacy for participating in self-managed work groups and the big five personality dimensions. *Journal of Organizational Behavior*, 17, 349-362. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-1379\(199607\)17:4<349::AID-JOB756>3.0.CO;2-3](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1379(199607)17:4<349::AID-JOB756>3.0.CO;2-3)
- Torrance, E. P. (1972). Predictive validity of the Torrance Tests of Creative Thinking. *The Journal of Creative Behavior*, 6(4), 236-252. <https://doi.org/10.1002/j.2162-6057.1972.tb00936.x>
- Treffinger, D., Young, G., Selby, E., & Shepardson, C. (2002). *Assessing creativity: A guide for education*. The National Research Center on the Gifted and Talented. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505548.pdf>
- Tunaboşlu İkiz, T. (2001). *Rorschach testinin psikanalitik yorumu-I*. Balam Yayıncılık.
- Urban, K. K., & Jellen, H. G. (1996). *Test for Creative Thinking -Drawing Production (TCT-DP) manual*. Swets Test Services.
- Üstündağ, T. (2005). *Yaratıcılığa yolculuk*. Pegem Akademi.
- Yıldız Çiçekler, C., Alakoç, Pirpir, D., & Aral, N. (2020). Turkish standardization of early childhood creativity scale. *Ilkogretim Online*, 19(2), 817-83. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2020.695260>
- Yurdugül, H. (2005, 28-30 Eylül). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması* [Kongre bildirisi]. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Denizli.
- Yuvacı, Z. (2017). *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerinin ve sınıf ortamlarının yaratıcılıklarına göre incelenmesi* (Yayın No. 486042) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Zachopoulou, E., & Makri, A. (2005). A developmental perspective of divergent movement ability in early young children. *Early Child Development and Care*, 175(1), 85-95. <https://doi.org/10.1080/0300443042000230401>
- Zachopoulou, E., Tsangaridou, N., Pickup, I., Liukkonen, J., & Grammatikopoulos, V. (2007). *Early steps. Promoting healthy lifestyle and social interaction through physical education activities during preschool years*. Kristodoulidi Publications.
- Zenasni, F., Besançon, M., & Lubart, T. (2008). Creativity and tolerance of ambiguity: An empirical study. *The Journal of Creative Behavior*, 42(1), 61-73. <https://doi.org/10.1002/j.2162-6057.2008.tb01080.x>
- Zhao, H. & Seibert, S.E. (2006). The Big Five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 259-271. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.91.2.259>

Ek-1

Davranışlar	Evet		Hayır
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1. Kapalı bir hediye paketi gördüğünde içinde ne olduğunu merak eder misin?			
2. Sana sürpriz yapılmasından hoşlanır mısın?			
6. İlk kez gördüğün bir oyuncakçı incelemek ister misin?			